

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

naziv **ODSTRANJEVANJE ZAŠČITNE ČELADE PRI POŠKODOVANEM MOTORISTU**

koda **20.16**

Ključne besede: **Poškodovani motorist, zaščitna čelada, odstranjevanje**

Namen aktivnosti: **Varna in pravilna odstranitev zaščitne čelade (motoristična, športna, delavna)**

Potrebni pripomočki:

- Zaščitne rokavice
- Škarje, rezilo - po potrebi

Predvideni čas izvajanja protokola (aktivnosti): **2 min.**

Skrbnik protokola aktivnosti zdravstvene nege:

Sekcija reševalcev v zdravstvu

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti: **Optimalno 2 osebi, izjemoma 1 oseba**

odgovorna oseba protokola: **Danijel Andoljšek**

Aktivnost ZBN lahko izvede:

		omejitve, pripombe
bolničar negovalec	NE	
tehnik zdravstvene nege	DA	
diplomirana medicinska sestra	DA	
diplomirana babica	DA	
študent, pripravnik	NE	

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Izvedba aktivnosti zdravstvene nege:

1.	Zagotovimo varnost sebe in ponesrečene osebe
2.	Pristopamo v poškodovančevem vidnem kotu, da preprečimo nepotrebno obračanje poškodovančeve glave
3.	Pristopimo, poklekne in primemo poškodovanca z obema rokama preko čelade, da stabiliziramo glavo in vrat
4.	Poškodovanca ogovorimo in ocenimo stanje zavesti
5.	Drugi pomočnik poklekne za poškodovančevo glavo in od zadaj preprimo ročno varovanje glave in vratu
6.	Prvi reševalec kontrolirano dvigne vezir čelade, tako, da z eno roko fiksira bradni del čelade, z drugo pa odpre vezir
7.	Če je čelada preklopna, lahko podbradni del čelade dvignemo in si olajšamo postopek odstranitve čelade z glave
8.	Sledi odpenjanje ali rezanje podbradnega paščka
9.	Ko je čelada odpeta, reševalca zamenjata vlogi varovanja vratnega dela hrbtenice in glave. Reševalec, ki je odpiral vezir in pašček, prevzame varovanje. Z eno roko prime poškodovanca v zatilje, z drugo roko pa prime za spodnjo čeljust, prste porine pod čelado kolikor je mogoče. Pazimo, da se ne naslanjamo na poškodovančev prsni koš. Ves čas poteka komunikacija med reševalcema.
10.	Reševalec, ki sedaj ročno varuje izda povelje, da lahko pomočnik prične s snemanjem čelade z glave. Čelado prime za spodnji rob, jo razširi kolikor se da in prične kontrolirano vleči proti sebi.
11.	Reševalec, ki sname čelado, jo čim prej odloži in znova prevzame ročno varovanje vratnega dela hrbtenice in vratu. Glavo drži v nevtralnem položaju.
12.	Sledijo nadaljnji postopki (pregled poškodovanca, nameščanje vratne opornice...)

opombe:

- Oseba je lahko na prometnem cestišču, strma brežina, previs...
- Če pristopamo iz drugih smeri, nas poškodovanci, ki so pri zavesti, iščejo s pogledom in obračajo glavo.
- Šele ko ročno fiksiramo glavo poškodovanca, ga ogovorimo.
- Če je poškodovanec nezavesten, preverjamo dihanje po protokolu TPO, dihanje preverimo takoj ko odpremo vezir čelade.
- Prime tako, da se s svojimi komolci opre na svoje noge ali na podlago.
- Bradni del čelade fiksiramo, da ob odpiranju vezirja ne premikamo cele čelade, vezir čelade se pogosto tesno premika ali pa je celo zaklenjen, da ga ne odpre med vožnjo pri visokih hitrostih.
- Poznamo cele in preklopne čelade, če čelado prepoznamo in pri preklopni čeladi dvignemo podbradni del, poenostavimo samo odstranitev z glave.
- Podbradni pašček odpnemo oz ga prerežemo, prerežemo ga tako, da s svojimi prsti in dlanjo varujemo predel vratu. Režemo vedno v smeri od vratu proti svoji dlani.
- Prsni koš poškodovanca je lahko tudi poškodovan.
- Čelado premikamo z minimalnimi premiki gor in dol v smeri proti vrhu glave. Reševalec, ki ročno varuje, pa se z roko, s katero drži za zatilje premika tako, kot se odmika čelada proti vrhu glave. Z roko se premika zato, da lahko prevzame težo glave, ko čelada zdrsne z glave. Čelado se naj varneje in naj lažje sname, ko poškodovanec leži na hrbtu, zato se poškodovanca obrne na hrbet vedno najprej kontrolirano iz trebuha ali boka.
- Glava v nevtralnem položaju izgleda tako, da si ležečega poškodovanca predstavljamo stoječega, ki gleda naravnost.

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Opombe, omejitve protokola:

- Laiki (naključno mimoidoči) čelado snamejo v primeru odsotnosti dihanja zaradi izvajanja temeljnih postopkov oživljanja, oz kadar obstaja nevarnost zadušitve, ki pa jo preprečijo s sproščanjem dihalne poti po predhodni odstranitvi čelade.
- Zdravstveni delavci (NMP) čelado snamejo vedno, razen v primeru, če je skozi čelado zapičen tujek. V tem primeru se poškodovanca transportira s čelado na glavi.

Priloga 1: Odstranjevanje zaščitne čelade pri poškodovanem motoristu

Temeljna literatura:

- Campbell, J.E., 2015. *International Trauma Life Support for emergency care providers*. 8th ed. New Jersey: Pearson education.
- Haut, E.R., Kalish, B.T., Efron, D.T., Haider, A.H., Stevens, K.A., Kieninger, A.N. & Chang, D.C., 2010. Spine immobilization in penetrating trauma: more harm than good?. *Journal of Trauma and Acute Care Surgery*, 68(1), pp. 115-121.
- Theodore, N., Hadley, M.N., Aarabi, B., Dhall, S.S., Gelb, D.E., Hurlbert, R.J. & Walters, B.C., 2013. Prehospital cervical spinal immobilization after trauma. *Neurosurgery*, 72(3), pp. 22-34.
- Philip, A.F., Fangman, W., Liao, J., Lilienthal, M. & Choi, K., 2013. Helmets prevent motorcycle injuries with significant economic benefits. *Traffic injury prevention*, 14(5), pp. 496-500.

	organ, ki izdaja sklep o ustreznosti:	številka sklepa:	datum:	odgovorna oseba:
Sklep skrbnika nacionalnega protokola	Strokovna sekcija reševalcev v zdravstvu	171/K62	09.02.2017	mag. Darko Čander
I. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	5/2/2017	4.12.2017	Lojzka Prestor
II. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Upravni odbor Zbornice Zveze	335/K	18.4.2018	Monika Ažman
III. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno in babiško nego	03a/27-2018	21.05.2018	mag. Branko Bregar

Dokument objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze dne **06.09.2018**

Nacionalni protokol se uporablja najmanj do: **05.09.2020**